

Investigating the Practice Teaching Course from the Perspective of Pre-school Pre-service Teachers

Sevim KARAOĞLU

Ağrı İbrahim Çeçen University, Ağrı-Türkiye

Article History

Submitted: 07.08.2024

Accepted: 30.09.2024

Published Online: 03.11.2024

Keywords

Early childhood education
Teacher training
Practice teaching course
Pre-service teacher

DOI: 10.29129/inujgse.1529845

Abstract

The Teaching Practice course provides an opportunity for pre-service teachers to get acquainted with teaching skills. This course, which allows pre-service teachers to apply the theoretical knowledge they have learnt during their undergraduate education in a practical way, provides important contributions to the teaching profession. A qualitative method was applied within phenomenological approach. Purposeful sampling used to gather data. This study was conducted with 10 preschool teacher candidates studying in the preschool education teaching department of a state university in the 2023-2024 academic year. An open-ended interview form was created to collect data from the participating pre-service teachers. The data collected through this form and was analyzed with content analysis. In this study, two main findings were revealed: findings regarding the Teaching Practice courses and findings regarding daily plans. The contributions of the course to pre-service teachers and the difficulties they encountered during the course were discussed. Regarding the daily plans prepared in the Teaching Practice course, the difficulties encountered while preparing a daily plan and the difficulties they encountered during the implementation of their plans were concluded under two subheadings. It was suggested that the Teaching Practice course hours be increased and that prospective teachers be supported in their daily plans.

Okul Öncesi Öğretmen Adayları Perspektifinden Öğretmenlik Uygulaması Dersinin İncelenmesi

Sevim KARAOĞLU

Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Ağrı-Türkiye

Makale Geçmişi

Geliş: 07.08.2024
Kabul: 30.09.2024
Online Yayın: 03.11.2024

Anahtar Sözcükler

Okul öncesi öğretmenliği
Öğretmen Eğitimi
Öğretmenlik Uygulaması
Öğretmen adayları

DOI: 10.29129/inujse.1529845

Öz

Öğretmenlik Uygulaması dersi öğretmen adaylarının öğretmenlik becerileriyle tanışmasına fırsat veren bir derstir. Öğretmen adaylarının lisans eğitimi boyunca aldıkları teorik derslerin uygulamalı bir şekilde yapılmasına olanak sağlayan bu ders öğretmenlik mesleğine yönelik önemli katkılar sağlamaktadır. Nitel araştırma yöntemlerinden fenomenolojik yaklaşımı ile yapılmış olan bu çalışmada amaçlı örneklem kullanılmıştır. Bu çalışma, 2023-2024 eğitim öğretim yılında bir devlet üniversitesinin okul öncesi eğitimi öğretmenliği bölümünde öğrenim gören 10 okul öncesi öğretmen adayıyla gerçekleştirilmiştir. Katılımcı öğretmen adaylarından veri toplamak için açık uçlu görüşme formu oluşturulmuştur. Bu form aracılığıyla toplanan veriler içerik analizi ile analiz edilmiştir. Bu çalışmada, Öğretmenlik Uygulaması derslerine ilişkin bulgular ve günlük planlarına ilişkin bulgular olmak üzere iki ana bulgu ortaya çıkarılmıştır. Öğretmenlik Uygulaması dersine ilişkin olarak dersin öğretmen adaylarına katkıları ve ders alınan süreçte karşılaştıkları zorluklar ele alınmıştır. Öğretmenlik Uygulaması dersinde hazırlanan günlük planlara ilişkin olarak da günlük plan hazırlarken karşılaşılan zorluklar ve planlarını uygulama esnasında karşılaştıkları zorluklar ortaya iki alt başlıkta ortaya çıkarılmıştır. Öğretmenlik Uygulama ders saatlerinin arttırılması ve öğretmen adaylarına günlük planlarında destek olunması önerilmiştir.

GİRİŞ

Toplumların ilerlemesindeki en temel yapıyı oluşturan meslek öğretmenlerdir. Öğretmenin yetiştirilmesi, öncelikle adayının seçimi ile başlar sonrasında ise ona verilen eğitim ve uygulama süreci ve bu sürecin değerlendirilmesi gibi basamakları olan bir konudur (Çelikten, Şanal ve Yeni, 2005). Öğretmenlerin başarılı bir şekilde yetiştirilebilmesi için öncelikle hizmet öncesi eğitimlerinin bilimsel bir şekilde yürütülmesi gerekmektedir (Özkan, Albayrak ve Berber, 2005). Öğretmen verimliliğinin ve kalitesinin yükseltilmesi için hizmet öncesi eğitimlerin ise sürekli olarak iyileştirilmesi ve güncellenmesi gerekmektedir. Öğretmenlerin gerekli donanımına sahip olabilmelerini sağlamak için öğretmen yetiştirme sürecinin iyileştirilmesi ve gerekli düzenlemeler yapılmalıdır (Cansaran, İdil ve Kalkan, 2016). Bu bağlamda, öğretmenlik mesleği için hizmet öncesinde uygulamalı derslerin kritik bir önemi vardır. Öğretmenlik uygulaması dersleri ise öğretmen adaylarına eğitimlerinde öğrendikleri teorik bilgileri pratik etme şansı vermektedir. Öğretmen adayları dördüncü sınıfta, Öğretmenlik Uygulaması dersi kapsamında üniversite hayatları boyunca edindikleri kuramsal bilgileri yaparak ve yaşayarak öğrenme fırsatları bulabilmektedirler (Baran, Yaşar ve Maskan, 2015; Şimşek, Alkan ve Erdem, 2013; Yeşilyurt, 2010). Bu fırsatların öğretmenlik mesleğine geçmeden önce, uygun bir şekilde değerlendirilmesi gerekmektedir.

Öğretmenlik Uygulaması dersleri, dördüncü sınıfın bahar ve güz döneminde verilen, iki saat teori, altı saat uygulama ve beş kredilik içerikli bir derstir. Millî Eğitim Bakanlığı Mevzuatına göre, Öğretmenlik Uygulaması, öğretmen olunacak alanda ve öğretim düzeyinde planlı şekilde öğretmenlik becerileri kazandırmayı ve değerlendirmeyi amaçlayan ders olarak tanımlanmıştır (1998/2493). Öğretmenlik Uygulaması dersi, nitelikli öğretmenler yetiştirilebilmesi için önemli bir ders olup, etkili bir şekilde öğretmen adaylarına verilmesi gerekmektedir (Baran, Yaşar ve Maskan, 2015; Şimşek, Alkan ve Erdem, 2013). Öğretmenlik Uygulama derslerinin temel amacı nitelikli öğretmen yetiştirmenin yanı sıra, mesleğini seven, gelişime açık ve öğrencilerini düşünen öğretmenler yetiştirmektir (Karasu Avcı ve İbret, 2016). İdeal öğretmen, mesleğini seven, çağdaş, cana yakın, öğrencilerini seven ve onların iyiliğini düşünen, öğrenciyi aktif hale getiren ve okulu öğrenciye sevdiren öğretmendir (Küçükahmet, 2004). İdeal öğretmenlerin yetiştirilmesi için Öğretmenlik Uygulaması dersi kritik önem taşımaktadır.

Öğretmen adayları, Öğretmenlik Uygulaması dersi kapsamında günlük planlarını yapma, mesleki becerilerini geliştirme, gerekli materyalleri hazırlama, çocuklarla eğitsel anlamda iletişim kurma gibi fırsatlarla karşılaşmaktadır. Yükseköğretim Kuruluna (YÖK, 1998) göre ise, öğretmen adaylarının uygulama dersi kapsamında mesleği ile ilgili beceri ve tutum kazanması, uygulamalarını ve deneyimlerini arkadaşlarıyla ve uygulama dersini değerlendiren öğretim üyesi ile paylaşması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda, uygulama öğretmeni, uygulama öğrencisi ve uygulama öğretim elemanı değerlendirmeler yaparak bir ürün dosyası çıkarması beklenir. Ders kapsamında öğretmen adayları okullarının buldukları ildeki Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullara gönderilmektedirler. İki akademik dönem boyunca alınan Öğretmenlik Uygulaması dersi sonucunda öğretmen adaylarının edinmesi gereken özellikler vardır. Bu özellikler mesleğin gerekli olan özelliklerini kazanma, öğretmen yapılacak alan ile ilgili programları anlayabilme, arkadaşlarıyla ve uygulamadan sorumlu öğretim elemanı ve uygulama öğretmenleriyle fikir alışverişinde bulunmak suretiyle kendini aktif hale getirme şeklinde Demirtaş ve Güneş (2004) tarafından vurgulanmıştır.

Yapılan araştırmalarda öğretmen adaylarının uygulama derslerinde karşılaştıkları sorunlar ortaya konulmuştur (Değirmençay ve Kasap, 2013; Ekin ve Susam, 2023; Erarslan, 2009; Görgeç, Çokçalışkan ve Korkut, 2013; Kavas ve Bugay, 2009; Selvi, Doğru, Gencosman ve Saka, 2017; Taşdere, 2014). Ancak okul öncesi öğretmenlerinin karşılaştığı sorunlar için sınırlı çalışmalar bulunmaktadır. Yıldırım ve arkadaşları (2019) yaptıkları çalışmada 2017-2018 öğretim yılında Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Okul

Öncesi Öğretmenliği anabilim dalında öğrenim gören 64 öğrenci ile yaptıkları çalışmada üniversitedeki danışman öğretim elemanları ile iletişim sorunlarını ve danışmanların öğretmen adaylarına yeterince destek olmadığını ortaya çıkarmıştır. Bay, Şeker ve Alisinoğlu (2020) yaptıkları çalışmada, okul öncesi öğretmenliği bölümünde Öğretmenlik Uygulaması dersi alan öğrencilerin uygulama okullarında karşılaştıkları sorunlara yönelik olarak yöneticilerin olumsuz iletişimleri ve uygulama okulundaki personellerin olumsuz davranışlarıyla karşılaştıklarını ifade etmişlerdir. Karasu Avcı ve İbret (2016) ise yaptıkları çalışmada öğretmen adaylarının uygulamalarda karşılaştıkları problem olarak, uygulama okulundaki öğretmenlerin öğretmen adaylarını öğretmen gibi görmemesi ve vazifeleri haricindeki işlerde de onları kullandığını vurgulamıştır.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu çalışmada, okul öncesi öğretmen adaylarının Öğretmenlik Uygulaması dersinden ne derece verim alabildiklerini ortaya çıkarmak için planlanmıştır. Çalışmanın öğretmen yetiştirme programlarının iyileştirilmesine destek olacağı düşünülmüştür. Öğretmenlik Uygulaması dersinin okul öncesi öğretmen adayları için katkılarına, onların dersten beklentilerine, karşılaştıkları problemlere ve günlük plan hazırlamada yaşadıkları sorunlara ilişkin görüşleri incelenmiştir. Bu kapsamda şu sorulara yanıt aranmıştır:

- Okul öncesi öğretmen adayları Öğretmenlik Uygulaması dersi katkılarına nasıl değerlendirmektedirler?
- Okul öncesi öğretmen adaylarının Öğretmenlik Uygulaması dersinde günlük plan hazırlama ve uygulamalarına yönelik karşılaştıkları zorluklar nelerdir?

YÖNTEM

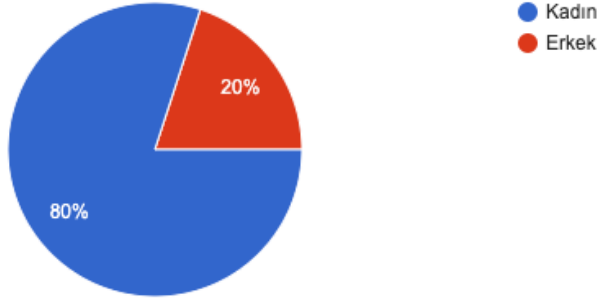
Desen

Bu çalışmada, okul öncesi öğretmen adaylarının Öğretmenlik Uygulaması dersine yönelik görüşlerini incelemek için nitel araştırma desenlerinden fenomenolojik yaklaşım kullanılmıştır. Nitel araştırma, araştırmacıların görüşme, gözlem ya da doküman analizi gibi çeşitli veri toplama araçları aracılığıyla verilerin toplandığı ve ele alınan durumun tüm gerçekliğiyle ortaya çıkarıldığı bir araştırma yöntemidir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Fenomenolojik yaklaşım ise, belirli bir fenomen ve kavram ile alakalı olarak katılımcıların anlayışlarını, algılarını, bakış açılarını ve duygularını ifade etmelerine yardımcı olan ve bu fenomeni nasıl deneyimlediklerinin üzerinde duran bir yaklaşımdır (Rose vd., 1995).

Çalışma Grubu

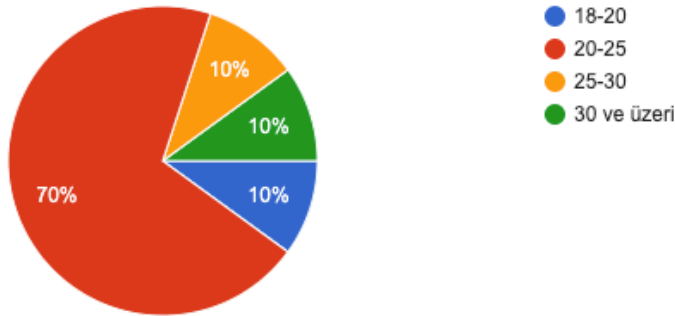
Araştırmada, katılımcılar amaçlı örneklem yoluyla seçilmiştir. Amaçlı örneklem olasılık içermeyen ve zengin durumları ayrıntılı şekilde inceleme fırsatı sağlayan bir örneklem türüdür (Büyüköztürk vd., 2019). Nitel araştırmalarda, katılımcı sayısından ziyade katılımcılardan derinlemesine toplanan veriler ve çalışmaya katkısı ön plandadır (Patton, 2005). Bir devlet üniversitesinin 2023/2024 Bahar dönemi okul öncesi öğretmenliği bölümünde eğitim alan 10 son sınıf öğrencisi ile gerçekleştirilmiştir. Bu 10 katılımcı iki dönemde de Öğretmenlik Uygulaması dersi almışlardır.

Şekil 1

Katılımcıların cinsiyet dağılım grafiği

Şekil 1’de de görüldüğü üzere, katılımcıların %80’i kadın ve %20’si erkektir.

Şekil 2

Katılımcıların yaş dağılım grafiği

Şekil 2’de görüldüğü üzere katılımcıların büyük çoğunluğu 20-25 yaş aralığındadır.

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmanın verileri, açık uçlu görüşme formlarıyla toplanmıştır. Araştırma soruları kapsamında alan yazın incelenerek oluşturulmuş açık uçlu sorular için iki farklı alan uzmanından görüş alınmıştır. Sonrasında ise katılımcılar dışında üç öğretmen adayıyla da görüşülmüş ve pilot uygulaması yapılmıştır. Pilot uygulamadan sonra sorular Öğretmenlik Uygulaması dersi hakkında görüşler ve Öğretmenlik Uygulaması kapsamında hazırlanan günlük planlar ile ilgili görüşler olmak üzere iki kategoriye ayrılmıştır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Öğretmenlik Uygulaması dersinde öğretmen adaylarının fakültede haftada iki saat teorik uygulama okullarında ise altı saat uygulama yapmaları zorunludur. Öğretmenlik Uygulaması iki akademik dönem alınan bir derstir. Katılımcılar iki dönemde de derslerini başarıyla tamamladıktan sonra bahar dönemi sonunda görüşme yapılması için randevu ayarlanmıştır. Her görüşme yaklaşık 20 dakika sürmüştür. Katılımcılara öncelikle gönüllü olup olmadıkları sorulmuş ve araştırma hakkında bilgi verilmiştir. Kendilerinden toplanan verilerin nerede ve nasıl kullanılacağı anlatılmış, istedikleri zaman araştırmadan çekilebilecekleri bilgisi verilmiştir. Kendilerinin de izinleriyle ses kayıtları alınmıştır. Kimlik bilgilerinin, ses kayıtlarının ve görüşmelerin gizli tutulacağı belirtilmiş ve katılımcılara kodlar verilmiştir (K1, K2, K3...K10 şeklinde).

Bu çalışmada görüşme formlarından elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. Katılımcılardan alınan ses kayıtları bilgisayarda yazılı hale getirilmiştir. Sonrasında kodlarına ayrılmış ve birbirleriyle ilişkili olarak kategorileştirilmiştir. İçerik analizi, verilerin önceden belirlenmiş temalar kapsamında özetlenip yorumlanması şeklinde yapılmaktadır (Baltacı, 2019; Yıldırım ve Şimşek, 2021). Analizler yapılırken bağımsız bir araştırmacıdan destek alınmıştır. Araştırmacılar bağımsız şekilde ortaya çıkardığı kodları ve kategorileri karşılaştırmışlar ve bir araya gererek karara varmışlardır. Çalışmanın güvenilirliğini arttırmak için ise katılımcı öğretmen adaylarının metinleri bağımsız araştırmacı ile birlikte tek tek analiz edilip, Miles ve Huberman (1994) formülü uygulanmıştır. Görüş birliği/ (görüş birliği + görüş ayrılığı) x100 formülü kullanılarak yapılan hesaplamada araştırmacılar arasındaki uyum %89 bulunmuştur.

BULGULAR

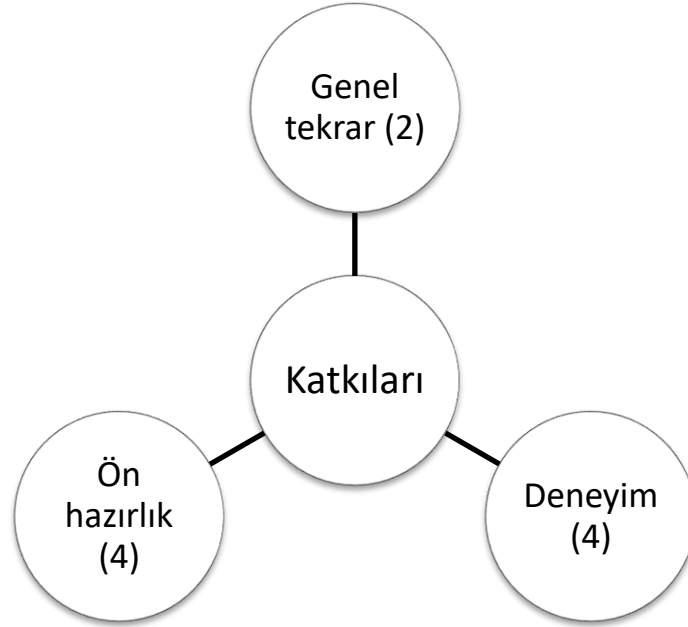
Bu çalışmadan elde edilen bulgular, okul öncesi öğretmen adaylarının Öğretmenlik Uygulaması dersine yönelik görüşleri, Öğretmenlik Uygulaması dersi kapsamında hazırladıkları günlük planlara yönelik görüşleri olmak üzere iki ana tema şeklinde sunulmuştur.

Öğretmenlik Uygulaması Dersine İlişkin Bulgular

Öğretmenlik Uygulaması dersine yönelik bulgularda dersin katkıları ve karşılaşılan problemler olmak üzere iki alt bulgudan oluşmaktadır.

Şekil 3

Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Katkılarına İlişkin Görüşler

Şekil 3'te katılımcıların Öğretmenlik Uygulaması derslerin yönelik düşüncelerine yer verilmiştir. 2 katılımcı bu dersin teorik dersleri tekrar ettirmesine yönelik katkısı olduğunu belirtmiştir. Bir katılımcı bu konuyla ilişkili olarak:

"Öğretmenlik Uygulaması dersi için hazırlık yaparken geçmiş dönemlerde öğrendiğimiz teorik derslerin notlarına bakmak durumunda kalıyorum ve bu alana hakimiyet için gerekli teorik bilgiyi hatırlamamı sağlıyor, muhtemelen bu ders olmasa tekrar etmeyeceğim şeyler" (K2).

Katılımcılardan 4'ü bu dersin mesleğe ön hazırlık sağladığına değinmiştir. K4 bu durumla ilgili olarak *"okul öncesi öğretmenliğine karşı olan önyargılarımın kırıldığını hissediyorum, mesleğe yönelik hem teorik bilgileri uygulama şansımız olduğu için bir ön hazırlık kazandırdı bize bu ders"* şeklinde açıklama yapmıştır.

Katılımcılardan 4'ü ise bu dersin onlara deneyim kazandırdıklarını vurgulamışlardır. Bir katılımcı buna yönelik şunları belirtmiştir:

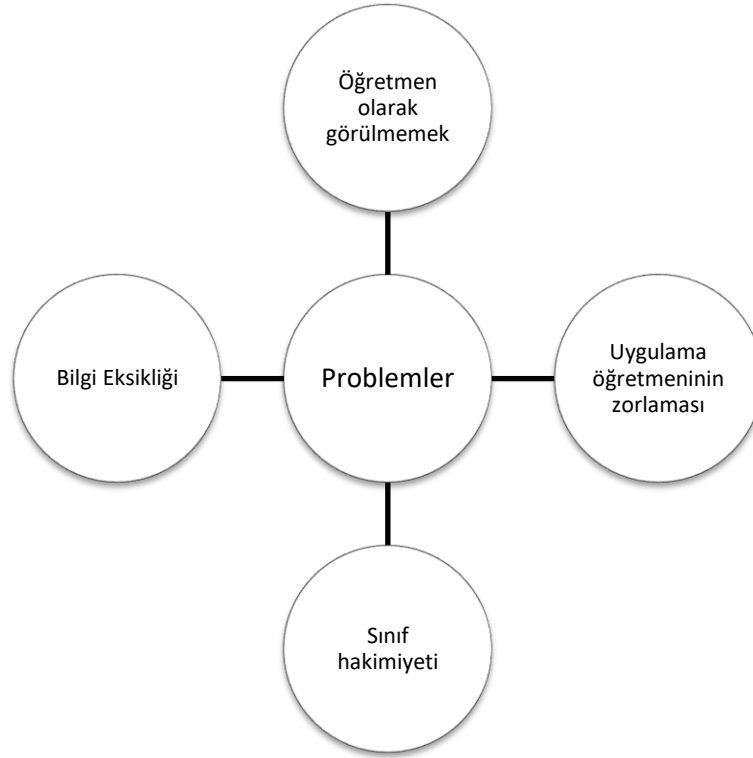
"Öğretmen olmadan önce büyük bir deneyim sağlıyor. Öğretmenliğe geçişte neleri yapıp neleri yapmamamız gerektiği konusunda yardımcı oluyor. Çocukları anlamamız ve onlara faydalı olmamız konusunda önemli bir ders. Biz öğretmen adaylarını ve yetiştireceğimiz öğrencilerin geleceğine yön veren bir ders" (K8).

Yine bu alt bulguya ilişkin başka bir katılımcı ise şunları söylemiştir:

"Sınıf yönetimi ile ilgili deneyim kazanıyoruz. Öğretmenliğe geçişte neleri yapıp neleri yapmamız gerektiği ile ilgili şeyleri deneyimleyerek öğreniyoruz. Çocukları anlama ve onlara yaklaşma konusunda kazandırdıkları çok değerli"

Şekil 4

Öğretmenlik Uygulaması Dersinde Karşılaşılan Problemler

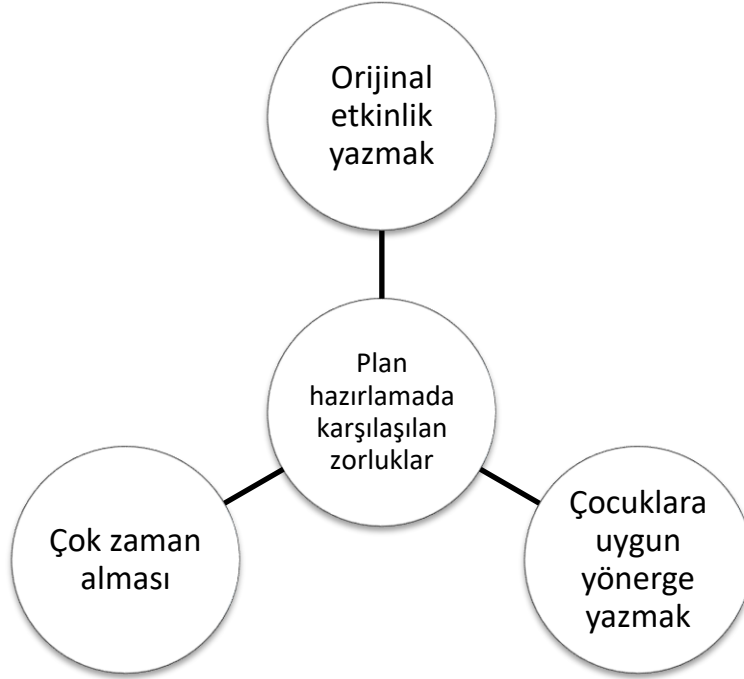
Şekil 4'te öğretmen adaylarının uygulama esnasında karşılaştıkları sorunlar görselleştirilmiştir. Katılımcılar sıklıkla uygulamaya gittiklerinde ne çocuklar ne okuldaki öğretmenler ne de idareciler tarafından öğretmen olarak görülmedikleri için kendilerini mutsuz hissettiklerini ifade etmişlerdir. Buna bağlı olarak uygulama öğretmenleri onlardan vazifeleri olmayan şeyleri istediklerini de ilave etmişlerdir. Bu durumla ilgili olarak K3 "uygulama okulunda idareciler, öğretmenler ve çocuklar tarafından öğretmen olarak sayılmıyoruz ara eleman gibiyiz, bence onlar bize nasıl davranacağı ile ilgili bilgilendirilmeli" şeklinde yorum yapmıştır. Uygulama öğretmenin zorlaması alt temasında ise katılımcılar uygulama öğretmenlerinin, kendilerinin planlarını zaman zaman beğenmediklerini ve tekrar plan yaptıklarını belirtmişlerdir. K5 "uygulama öğretmeni ona önceden yolladığım planı çoğu zaman beğenmiyor ve ben bu konuda ciddi anlamda zorluk yaşıyorum. Bir şey beğendiremiyorum, uygulama yaparken de yardımcı oluyor bu süreç öğretici de oluyor" şeklinde zorlandığı noktayı ifade etmiştir. Katılımcıların değindiği diğer bir zorluk ise sınıfta hakimiyet noktasında zorluk çekmeleri olmuştur. K2 bu konuyla ilgili olarak "sınıflar çok kalabalık ve çocuklar bizi öğretmen olarak görmedikleri için bizi çok da dinlemiyorlar, bu yüzden sınıf hakimiyeti noktasında ciddi sorunla yaşıyorum" ifadesiyle bu konuya yönelik düşüncelerini ifade etmiştir. Diğer bir problem ise bilgi eksikliğidir, öğretmen adayları plan yaparken öğretmenlerin onlara verdikleri temaları planlarına entegre etme sorunu yaşamaktadırlar. K3 bu konuya ilgili olarak "bazen verilen temaları çocuğun seviyesine nasıl indirgeyeceğimi bilmiyorum çünkü benim o konuyla ilgili olarak bilgi eksikliğim var mesela 19 Mayıs ile ilgili nasıl etkinlikler yaptıracağımı, çocuklara 19 Mayıs'ın ne açıdan önemli olduğunu nasıl anlatabilirim hiçbir fikrim yok, bu konuda benim bile tarih bilgim iyi değil" şeklinde dikkat çekici bir açıklamada bulunmuştur. Bilgi eksikliği ile ilgili karşılaşılan bir diğer katılımcı olan K6 ise şunları belirtmiştir "uygulama öğrencisi olarak vazifelerimiz hakkında çok fazla bilgiye sahip değilim, uymamız gereken kuralları bilmiyorum" şeklinde bir açıklamada bulunmuştur.

Öğretmenlik Uygulaması Dersinde Hazırlanan Günlük Planlara İlişkin Bulgular

Araştırmamızın bu bulgusunda katılımcı öğretmen adaylarının uygulamaları için günlük planlara yönelik görüşleri ele alınmıştır. Bu kapsam, günlük planlar hazırlarken karşılaşılan zorluklar ve günlük planları uygularken karşılaşılan zorluklar olmak üzere iki alt başlık ile ele değerlendirilmiştir.

Şekil 5

Öğretmenlik Uygulaması Dersinde Günlük Plan Yazılırken Karşılaşılan Zorluklar

Bütün katılımcı öğretmen adaylarının belirttiği ve özellikle altını çizdiği plan hazırlamada karşılaşılan en büyük zorluk orijinal etkinlikler yazmak şeklinde belirtilmiştir. K3 bu durumla ilgili olarak *"uygulama öğretim elemanı ve uygulama öğretmeni orijinal etkinlikler istiyorlar bu beni zorluyor"* şeklinde ifade ederken K7 ise *"orijinal etkinlik yazmak çok zor, bu zamana kadar derslerimiz hep teorik olduğu için uygulamalı hiçbir ders almadığımız için yaratıcı şekilde etkinlik üretmekte zorlanıyorum"* şeklinde ifade etmiştir. Sık karşılaşılan diğer bir zorluk ise çocukların seviyelerine uygun yönerge yazmak şeklinde ifade edilmiştir. K2 bu duruma ilişkin *"orijinal etkinlik yazmak zaten zor hadi yazdım yönergeleri çocukların anlayabileceği dilden yazmak da zorluyor, basite indirmek çok zor gerçekten"* şeklinde görüş belirtmiştir. K5 ise *"çocukların gelişmelerini iyi bilemediğimiz için etkinliklerin yönergelerini çocukların seviyelerine uygun şekilde yazmakta zorlanıyorum, hangi arkadaşım ile konuşsam aynı zorluğu yaşıyor"* şeklinde ifade etmiştir. Katılımcıların hepsi günlük plan etkinliklerini yazmanın çok vakit aldığını, KPSS'ye hazırlanma kaygılarından dolayı zorlandıklarını belirtmişlerdir. Bu durumla ilgili olarak K1 *"günlük plan yazmak, etkinlikleri, akışları, yönergeleri hazırlamak, uygun materyali hazır hale getirmek çok vakit alıyor, bir taraftan da atanma kaygım var"* şeklinde durumu anlatmıştır. K4 ise *"üzerimde atanma baskısı varken istediğim şekilde günlük plan yazmaya vakit ayıramıyorum maalesef. Bazı şeyleri üstünkörü yapmak zorunda kalıyorum çünkü çok fazla vakit alıyor"* ifadesiyle duruma açıklık getirmiştir.

Şekil 6

Öğretmenlik Uygulaması Dersinde Günlük Planların Uygulanmasında Karşılaşılan Zorluklar

Şekil 6'da katılımcı öğretmen adaylarının yaptıkları günlük planları uygularken karşılaştıkları zorluklar görselleştirilmiştir. Katılımcıların en çok yakındığı konu zaman sorunu olmuştur. Katılımcılar yaptıkları etkinliklerin hepsini bitiremediğini bazı katılımcılar da etkinliklerin çok kısa zamanda bittiğini belirtmişlerdir. K9 bu konuyla ilgili olarak *"ben etkinliklerimi hazırlarken zamanı düşünmüyorum hiç, etkinliklerimi ilk zamanlarda yetiştirmekte çok zorlandım"* şeklinde ifade ederken K7 ise *"etkinlikle zamanı uyduramıyorum, etkinlikler hemen bitiyor ve sonrasında çocukları serbest bırakıyorum onların oyunlarına katılıyorum"* şeklinde yanıt vermiştir. Katılımcılar aynı zamanda hazırladıkları etkinliklere uygun materyalleri taşımakta, kullanmakta ve sınıfta materyallerin yetersiz olmasını zorluk olarak belirtmişlerdir. Buna ilişkin K5 *"sınıftaki materyallerin eksikliğinden dolayı bazen etkinlikleri uygulamakta zorlanıyorum"* şeklinde görüş belirtirken; K4 ise *"materyalleri temin etmekte çok zorlanıyorum, bu da planları uygularken zorlanmama sebep oluyor"* şeklindeki ifadeyle materyal ile ilgili olarak karşılaşılan zorluğa değinmiştir. Katılımcı öğretmen adayları etkinlikler arasında çocukların dikkatlerinin dağıldığını belirtmişlerdir. Uygulanan sonraki etkinliğe geçişte hazırlık yaparlarken çocukların kendi aralarında oyunlara başladığını ya da öğrenme merkezlerine dağıldıkları ifade edilmiştir. Bununla ilgili olarak K1 *"etkinlik geçişlerinde çok zorlanıyorum, etkinlik bitince çocukları diğer etkinliğe adapte etmesi çok zor oluyor. Onları toparlayana kadar zaman geçiyor"* şeklinde ifade etmiştir.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmada, Öğretmenlik Uygulaması derslerine ilişkin bulgular ve günlük planlarına ilişkin bulgular olmak üzere iki ana bulgu ortaya çıkarılmıştır. Öğretmenlik Uygulaması dersine ilişkin olarak dersin öğretmen adaylarına katkıları ve ders alınan süreçte karşılaştıkları zorluklar ele alınmıştır. Öğretmenlik Uygulaması dersinde hazırlanan günlük planlara ilişkin olarak da günlük plan hazırlarken karşılaşılan zorluklar ve planlarını uygulama esnasında karşılaştıkları zorluklar ortaya iki alt başlıkta sonuçlandırılmıştır.

Öğretmenlik uygulaması dersinin katılımcılara sunduğu deneyim, mesleğe ön hazırlık ve teorik derslerin tekrarlanmasına yönelik katkıları olmuştur. Bu durum ilgili araştırmaları destekler niteliktedir. Örneğin, Aslan ve Sağlam (2008) yaptıkları araştırmada sonucunda Öğretmenlik Uygulaması dersinin öğretmen adayları üzerinde olumlu etkisi olduğunu ortaya çıkarmışlardır. Benzer şekilde, Kudu, Özbek ve Bindak (2006) yaptıkları çalışmada katılımcı öğretmen adaylarının tamamına yakını uygulama dersinin olumlu yönde katkısının olduğunu belirtmiştir. Ek olarak, Değirmençay ve Kasap (2013) yaptıkları çalışmada, öğretmen adaylarının sınıf yönetimini uygulama öğretmenini gözlemleyerek öğrenme şansı elde ettikleri bulgusuna erişmiştir. Yapıcı ve Yapıcı (2004) yaptıkları çalışmada, öğretmen adayları uygulama dersinde mesleği tanımaya yönelik katkısı olduğunu belirtmiştir. Avcı ve İbret (2016)'in çalışmasında, öğretmen adayları uygulama dersinin katkıları olarak mesleki deneyim kazandırması, çocuklarla iletişim becerileri kazandırması ve sınıf yönetimine dair beceriler edindirmesi olarak ortaya çıkarmıştır. Ekin ve Susam (2023) yaptıkları çalışmada Öğretmenlik Uygulaması dersinin değerlendirmesini yapmışlar ve öğretmen adaylarının bu derste öğretmenlik provası yapma şansı yakaladıklarını belirtmişlerdir.

Bu çalışmada öğretmen adaylarının uygulama esnasında sınıf yönetim becerilerinde zorlandıkları ortaya çıkarılmıştır. Katılımcılar, sınıfların kalabalık olması ve çocukların gelişimlerinin farklı olması hususlarında problem yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Karadüz ve arkadaşlarının (2009) yaptığı çalışmada, öğretmen adaylarının büyük çoğunluğunun sınıf yönetim becerileri ile ilgili uygulama kapsamında zorluklarla karşılaştıklarını ve bu konuda teorik bilgilerini uygulayamadıklarını ortaya koyulmuştur. Selvi ve arkadaşları (2017) yaptıkları çalışmada, sınıf ortamının yetersizliğinden ve sınıfta birden fazla yetişkin olmasından kaynaklı olarak öğretmen adayları uygulamalarda sınıf yönetimi ile ilgili sorunlar yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Yine benzer bir şekilde, Taşdere (2014) yaptığı çalışmada, öğretmen adaylarının sınıf yönetim becerilerini kullanma konusunda uygulamada yetersiz gördüğünü ortaya çıkarmıştır. Bu çalışma da belirtilen araştırmaları desteklemekte ve ek olarak, Öğretmenlik Uygulaması dersinde öğretmen adaylarının günlük plan uygulamalarında da sınıf yönetimlerinde zamanı ayarlama sorunlarını ortaya çıkarmıştır.

Uygulamada karşılaşılan zorluklar kategorisinde öğretmen adaylarının uygulama öğretmenlerinin planlarına müdahale ederek motivasyonlarını kırdığı ortaya çıkarılmıştır. Ortaya çıkarılan bu bulgu, Karaca ve Aral (2011)'in çalışmalarını destekler niteliktedir. Karaca ve Aral (2011) yaptıkları çalışmada, uygulama okullarında yaşanan problemlere dair öğretmenlerin öğretmen adaylarının planlarına müdahalede bulduklarını ifade etmişlerdir. Eraslan (2009) yaptığı çalışmada öğretmen adaylarının uygulama esnasında sınıfın öğretmeni gibi hissettiklerini ifade etmiştir. Ancak bu çalışmada ise öğretmen adaylarının idare, öğretmen ve öğrenciler tarafından öğretmen olarak algılanmadıkları için kendilerini mutsuz hissetmelerine sebep olduğu bulunmuştur. Yine benzer bir bulgu, Görgeç, Çokçalışkan ve Korkut (2013) tarafından yapılan çalışmada, uygulama okulunda öğretmen adaylarının kendilerinin öğretmen olarak algılanmaması ile ilgili olarak uygulama öğretmenleriyle iletişimsel sorunlar yaşadıkları ortaya çıkarılmıştır. Diğer taraftan Demir ve Çamlı (2011) yaptıkları çalışmada sınıf öğretmenliği ve okul öncesi öğretmenliği bölümlerindeki öğretmen adaylarıyla yaptıkları çalışmada, uygulama okulunda görev yapan idareciler ve öğretmenler tarafından uygulama yapan öğretmen adaylarının olumsuz karşılandığı ortaya çıkarılmıştır. Bu bağlamda Taşdere (2014) ise öğretmen adaylarının uygulama yapacakları okullardaki personeller ile iletişimlerinin iyileştirilmesini önerdiği görülmüştür.

Katılımcı öğretmen adayları Öğretmenlik Uygulaması dersinde hazırladıkları planlarla ilgili olarak önemli bir bulgu ise KPSS ye çalıştıkları için günlük plan yazmaya çok zaman ayırmak istemedikleridir. Bu kapsamda Yıldırım ve arkadaşları (2019) yaptıkları çalışmada Öğretmenlik Uygulaması dersi alan öğretmen adaylarının KPSS çalıştıkları için uygulama dersinden istenilen verimi alamadıklarını ortaya çıkarmıştır. Bu kapsamda Öğretmenlik Uygulaması dersinin son sınıfa yüklenmesi yerine hem ders saati

arttırılarak hem de önceki dönemlere yayılarak sürdürülmesi öğretmen adaylarının dersten verim almalarını arttırabilir. Bunlara ek olarak ise, Yıldız Altan, Ulutaş ve Demiriz (2018) yaptıkları çalışmada öğretmenlik uygulaması ile ilgili derslerin saatlerinin arttırılmasının öğretmen adaylarının gelişimlerini olumlu yönde destekleyeceğini ortaya çıkarmışlardır. Bu çalışmada bulunan en önemli bulgulardan birisi de öğretmen adaylarının Öğretmenlik Uygulaması dersi kapsamında uygulamak için hazırladığı günlük planlarda etkinlik geçişlerinde problem yaşamamasıdır. Bununla ilgili olarak Ergin (2016) yaptığı çalışmada, öğretim sürecinde amaçlanan kazanımların başarılı olması ve çocukların akademik etkinliklere yöneleceği zaman dilimini arttırmak için sınıflarda etkinlikler arası geçişlerin kritik bir rol oynadığını belirtmiştir. Yine benzer bir şekilde Banerjee ve Horn (2013) çalışmalarında etkinlikler arası geçişlerin eğitim üzerinde etkili olduğunu savunmuşlar ve öğretmenlerin başarılı bir şekilde bu geçişleri gerçekleştirmeleri gerektiğini belirtmişlerdir.

Elde edilen bulgular doğrultusunda şu öneriler uygun görülmüştür:

- Öğretmenlik Uygulaması dersleri konusunda öğretmen adayları ders süreci ile ilgili bilinçlendirilmelidir.
- Uygulama yapılacak okulların idaresi ve öğretmenleriyle öğretmen adayları arasında sağlıklı iletişimin kurulması gerekmektedir.
- Öğretmen adaylarına günlük plan hazırlarken orijinal etkinlik yazma ve etkinlikler arası geçişle ilgili yeterince bilgilendirme yapılmalı günlük plan hazırlamakla ilgili destek verilmelidir.

KAYNAKÇA

- Aslan, M. ve Sağlam, M. (2018). Öğretmenlik uygulaması dersinin öğretmen adaylarının görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(1), 144-162
- Baltacı, A. (2019). Nitel araştırma süreci: Nitel bir araştırma nasıl yapılır?. *Ahi Evran University, Journal of Sosyal Bilimler Enstitüsü*, 5 (2), 368-388.
- Banerjee, R. ve Horn, E. (2013). Supporting classroom transitions between daily routines: Strategy sand tips. *Young Exceptional Children*, 16(2), 3-14.
- Baran, M., Yaşar, Ş. ve Maskan, A. (2015). Fizik öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersine yönelik görüşlerinin değerlendirilmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26, 230-248.
- Bay, D. N., Şeker, P. T. ve Alisinanoğlu, F. (2020). Öğretmenlik uygulaması dersine ilişkin öğretmen adaylarının görüşleri. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (AUJEF)*, 4(1), 1-20.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün Ö., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2019). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (20.Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Cansaran, A., İdil, Ö. ve Kalkan, M. (2006). Fen bilgisi eğitimi anabilim dallarındaki "okul deneyimi" uygulamalarının değerlendirilmesi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26 (1), 83- 99.
- Çelikten, M., Şanal, M., ve Yeni, Y. (2005). Öğretmenlik mesleği ve özellikleri. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19(2), 207-237.
- Değirmençay, Ş. A. ve Kasap, G. (2013). Okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması derslerine ilişkin öğretmen adaylarının görüşleri, *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4(2), 47-57.
- Demir, Ö. ve Çamlı, Ö., (2011). Öğretmenlik uygulaması dersinde uygulama okullarında karşılaşılan sorunların sınıf ve okul öncesi öğretmenliği öğrenci görüşleri çerçevesinde incelenmesi: Nitel bir çalışma. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(1), 117- 139.
- Demirtaş, H., Güneş H., (2004). *Okul Deneyimi I-II ve Öğretmenlik Uygulaması Dersleri Etkinlik Hazırlama Kılavuzu*. Ankara: Anı Yayıncılık.

- Ekin, A. ve Susam E. (2023). Öğretmenlik uygulaması dersinin öğretmen adaylarının görüşlerine göre değerlendirilmesi (Dicle Üniversitesi Örneği). *İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 10 (19), 56-71
- Eraslan, A. (2009). İlköğretim matematik öğretmen adaylarının 'öğretmenlik uygulaması' üzerine görüşleri. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 3(1), 207-221.
- Ergin, E. (2016). *Kaynaştırma uygulamaları yürütülen sınıflarda sınıf içi geçişlerin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Gökçe, E. ve Demirhan, C. (2005). Öğretmen adaylarının ve ilköğretim okullarında görev yapan uygulama öğretmenlerinin öğretmenlik uygulaması etkinliklerine ilişkin görüşleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 38(1), 43-71.
- Görgeç, İ., Çokçalışkan, H. ve Korkut, Ü. (2013). Öğretmenlik uygulaması dersinin öğretmen adayları, uygulama öğretmenleri ve uygulama öğretim üyeleri açısından işlevselliği. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (28), 56-73.
- Karaca, N. H., ve Aral, N. (2011). Okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamalarında karşılaştıkları sorunlar. *Proceedings of the 2nd International Conference on New Trends in Education and Their Implications* (pp. 595-602). Antalya, Turkey
- Karadüz A., Eser, Y., Şahin, C. ve İlbay, A.B., (2009). Eğitim fakültesi son sınıf öğrencilerinin görüşlerine göre öğretmenlik uygulaması dersinin etkililik düzeyi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(11), 442-455.
- Karasu Avcı, E. ve İbret, B. Ü. (2016). Öğretmenlik uygulaması 2 dersine ilişkin okul öncesi öğretmen adaylarının görüşlerinin değerlendirilmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24(5), 2519-2536.
- Kavas, A. B. ve Bugay, A. (2009). Öğretmen adaylarının hizmet öncesi eğitimlerinde gördükleri eksiklikler ve çözüm önerileri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(25), 13-21.
- Küçükahmet, L.(2004), *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. (5.Baskı). Ankara: Nobel Yayınevi.
- Kudu, M., Özbek, R., ve Bindak, R. (2006). Okul deneyimi-I uygulamasına ilişkin öğrenci algıları (Dicle Üniversitesi örneği). *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(15), 99-109
- MEB Mevzuat (1998/2493). Öğretmen adaylarının Milli Eğitim Bakanlığına bağlı eğitim öğretim kurumlarında yapacakları öğretmenlik uygulamasına ilişkin yönerge. <http://mevzuat.meb.gov.tr/dosyalar/263.pdf> son erişim: 05.08.2024
- Özkan, H. H., Albayrak, M. ve Berber K. (2005, Güz). Öğretmen adaylarının ilköğretim okullarında yaptıkları öğretmenlik uygulamasının yetişmelerindeki rolü. *Milli Eğitim Dergisi*, 33(168).
- Patton, M. Q. (2005). *Qualitative Research*. New York: John Wiley & Sons, Ltd.
- Rose, P., Beeby, J. ve Parker, D. (1995). Academic rigour in the lived experience of researchers using phenomenological methods in nursing. *Journal of Advanced Nursing*. 21(6), 1123-1129. <https://doi.org/10.1046/j.1365-2648.1995.21061123.x>
- Selvi, M., Doğru, M., Gencosman, T. ve Saka, D. (2017). Fen bilimleri öğretmen adaylarının okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması derslerine ilişkin görüşlerinin etkinlik kuramına göre incelenmesi. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 36(1), 175-194.
- Şimşek, S., Alkan, V., Erdem, A. R. (2013). Öğretmenlik uygulamasına ilişkin nitel bir çalışma. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (34), 63-73.
- Taşdere, A. (2014). Sınıf öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersine yönelik yaşadıkları sorunlar ve çözüm önerileri. *Turkish Studies-International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 9(2), 1477-1497.
- Yapıcı, Ş., & Yapıcı, M. (2004). Öğretmen adaylarının 'Okul Deneyimi I' dersine ilişkin görüşleri. *İlköğretim Online*, 3(2), 54-59.
- Yeşilyurt, E. (2010). *Öğretmenlik uygulaması öğretim programının standart temelli ve ihtiyaca cevap verici modeller ışığında değerlendirilmesi* (Yayınlanmamış doktora tezi). Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.

- Yıldırım R.G., Özyılmaz Akamca G., Ellez A.M., Karabekmez S., ve Bulut Üner A.N., (2019). Okul öncesi öğretmen adaylarının okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması derslerine ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi/Journal of Higher Education and Science*, 9(2), 306-316.
- Yıldırım, A. and Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Publishing.
- YÖK (Yükseköğretim Kurulu) (1998). Fakülte-Okul birliği YÖK-Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesi Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi, Ankara. (1999). Türkiye’de Öğretmen Eğitiminde Standartlar ve Akreditasyon YÖK-Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesi Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi, Ankara